
เพราะเหตุใดศาลจึงควรปฏิเสธไม่รับคำร้องกระดาษ ในคดีที่ยื่นฟ้องผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)?

คณะกรรมการส่งเสริมการบริหารจัดการคดีในศาลชั้นต้น^๑

“ระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์” (e-Filing)^๒ ถือเป็นโมเดลการให้บริการที่สำนักงานศาลยุติธรรมพัฒนาขึ้นมาใช้เป็นโมเดลพื้นฐานในการก้าวเข้าสู่ยุคศาลอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และด้วยการเป็นโมเดลการให้บริการรูปแบบใหม่ ทำให้ระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์มีกฎเกณฑ์และวิธีการใช้ที่แตกต่างไปจากการดำเนินคดีบนพื้นฐานของ “กระดาษ” แบบดั้งเดิม รวมถึงทำให้ผู้ใช้บริการศาลที่ “เลือก” จะใช้ประโยชน์จากระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้บริการบางอย่าง (Behavioral Adjustment) กล่าวคือ จากเดิมที่ยื่นคำฟ้อง คำร้อง เอกสาร และคำคู่ความ ต้องเดินทางมายื่นในรูปแบบกระดาษ ณ ที่ทำการศาล เป็นการยื่นแบบ Online ผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เจ้าหน้าที่ศาลเสนอเอกสาร และศาลมีคำสั่งในระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ตลอดกระบวนการโดยไม่มีขั้นตอนใดที่ต้องจัดพิมพ์เอกสาร (Print) ออกจากระบบ

อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เป็นที่นิยมและมีสถิติการใช้งานสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ^๓ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีผู้ใช้บริการระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) อีกจำนวนมากที่ยังคงยึดติดกับการทำงานแบบเก่า โดยไม่ยึดถือและไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการ e-Filing เช่น นายความ ก. ยื่นฟ้องคดีผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เป็นคดี ผบE1/2566 แต่ต่อมาต้องการยื่นคำร้องขอส่งเอกสารเพิ่มเติม กลับมายื่นคำร้องในรูปแบบกระดาษ ณ ที่ทำการศาล เพราะในวันดังกล่าวมีธุระต้องเดินทางมาบริเวณศาลพอดี^๔ พฤติกรรมลักษณะนี้หากมองเพียงผิวเผินเหมือนเป็นการอำนวยความสะดวกและเป็น

---

^๑ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมมีคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการบริหารจัดการคดีในศาลชั้นต้น โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดีเพื่อให้คดีที่ค้างอยู่และคดีที่จะมีการเสนอเข้ามาใหม่สามารถพิจารณาเสร็จตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงติดตามผลการดำเนินการดังกล่าว ขับเคลื่อนให้มีการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดีทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ

^๒ ในบทความฉบับนี้ การอ้างอิงถึง “ระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์” (e-Filing) อาจใช้ชื่อเรียกอ้างอิงแตกต่างกันออกไปตามบริบท โดยอาจใช้คำว่า “ระบบ e-Filing” หรือ “e-Filing” สลับกันอยู่บ้างตามความเหมาะสม

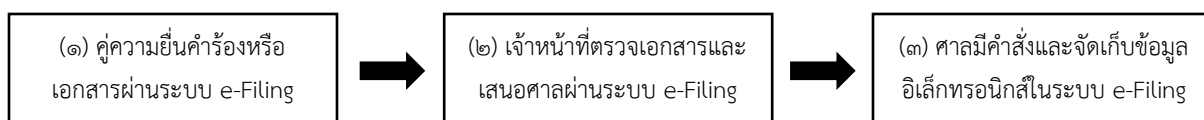
^๓ สถิติของสำนักส่งเสริมงานตุลาการแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันสัดส่วนคดีที่ยื่นฟ้องผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๔๙ ของคดีแพ่งทั้งหมด

^๔ ปัญหาเรื่องการยื่นคำร้องกระดาษในคดีที่ยื่นฟ้องผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เป็นปัญหาใหญ่ที่ผู้ปฏิบัติงานภาคตุลาการสะท้อนเป็นเสียงเดียวกันและนำเสนอให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในทุกครั้งที่จัดโครงการเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีในศาลชั้นต้นยุติคดีจิทัล ภาค ๑ ถึง ภาค ๙

เรื่องเล็กน้อย แต่หากพิจารณาถึงผลกระทบในด้านภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของนายความ ก. รวมถึงผลกระทบเชิงลบต่อเป้าหมายในการขับเคลื่อนระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์ของศาลยุติธรรม (Strategic Inconsistency) “พฤติกรรมการยื่นคำร้องกระดาษในคดี e-Filing นี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และศาลพึงใช้ดุลพินิจไม่รับเอกสารกระดาษในคดี e-Filing ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้”

(๑) สร้างภาระและเพิ่มขึ้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรการ

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น “โมเดล” การให้บริการ e-Filing ก่อให้เกิดรูปแบบการทำงานใหม่ จากเดิมที่ต้องเดินทางมายื่นเอกสารในรูปแบบกระดาษ ณ ที่ทำการของศาล เป็นการยื่นผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดกระบวนการโดยไม่ต้องเดินทางมาศาล จากนั้นเจ้าหน้าที่ธุรการจะตรวจสอบเอกสารในระบบและส่งเอกสารผ่านระบบให้ศาลพิจารณาสั่งโดยการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีการจัดพิมพ์เอกสาร (Print) ออกจากระบบ ดังแผนภาพต่อไปนี้^๕

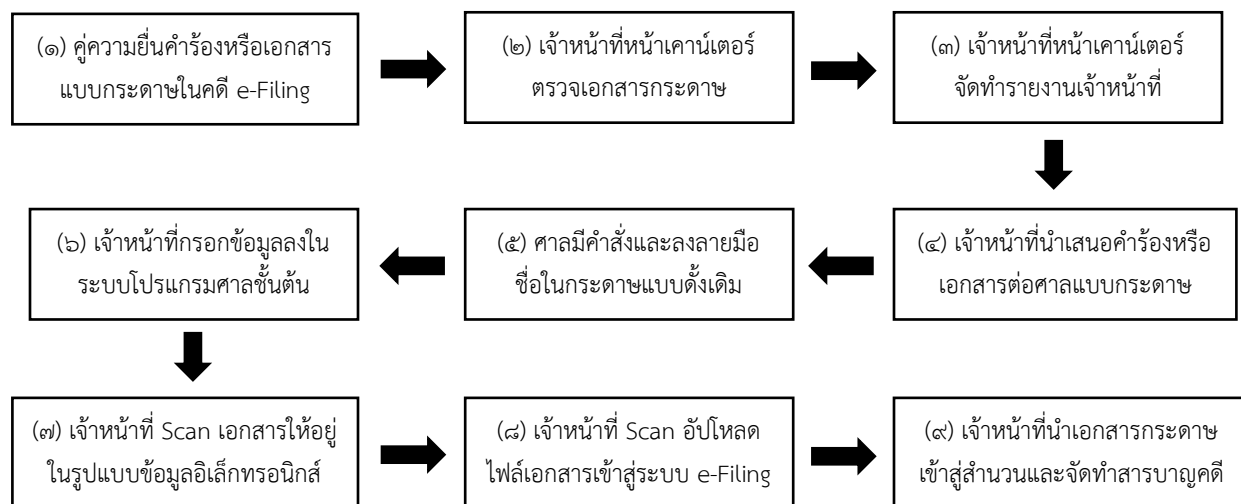
(แผนภาพแสดง Flow การทำงานในระบบ e-Filing โดยไม่ต้องมีการจัดพิมพ์เอกสารออกจากระบบ)

“โมเดลการให้บริการ” ลักษณะนี้เป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้ “เลือก” ใช้ระบบ e-Filing ต้องยอมรับและปฏิบัติตาม^๖ หากแต่ในทางปฏิบัติกลับพบการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการนี้เป็นจำนวนมาก ด้วยการไม่ยื่นเอกสารในระบบ e-Filing แต่กลับเดินทางมายื่นเอกสารในรูปแบบกระดาษ ณ ที่ทำการศาล ซึ่งหากศาลยอมรับการยื่นเอกสารโดยฝ่าฝืนกฎเกณฑ์และโมเดลการให้บริการ e-Filing ภาระอันหนักหน่วงในการทำให้กระบวนการกลับเข้ามาสู่กฎเกณฑ์การให้บริการ e-Filing จะตกอยู่แก่เจ้าหน้าที่ธุรการศาลทุกส่วนงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ธุรการจะต้องทำรายงานเจ้าหน้าที่เพื่อเสนอเอกสารในรูปแบบกระดาษดังกล่าวเสนอต่อศาล เมื่อศาลอนุญาต เจ้าหน้าที่ธุรการจะต้องนำข้อมูลจากระบบ e-Filing มากรอกข้อมูลเพื่อนำเข้าในโปรแกรมฐานข้อมูลของศาลชั้นต้น จากนั้น Scan เอกสารให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นำเอกสาร

^๕ กรณีที่คู่ความปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และกติกาของระบบ e-Filing โดยยื่นเอกสารในคดีผ่านระบบทั้งหมด กระบวนการทำงานที่ตามมาจะเกิดขึ้นบนระบบอิเล็กทรอนิกส์บนพื้นฐานของระบบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดเก็บสำนวนความอิเล็กทรอนิกส์ในระบบโดยไม่ต้องมีการจัดพิมพ์เอกสารออกจากระบบ

^๖ การมองระบบ e-Filing เป็น “โมเดลการให้บริการ” ที่มีกฎเกณฑ์และกติกาเฉพาะตัวนับเป็นมุมมองสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องยึดถือ หากคู่ความไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกติกาของโมเดล ก็สามารถเลือกกลับไปใช้วิธีการแบบกระดาษดั้งเดิมได้ และจะต้องไม่นำพฤติกรรมหรือวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมมาปะปนกับโมเดลการให้บริการ e-Filing เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการคดีของศาล

อิเล็กทรอนิกส์อัปโหลด (Upload) เข้าสู่ระบบ e-Filing และนำเอกสารกระดาษเก็บเข้าสู่กากำนวนพร้อมกับจัดทำสารบัญกากำนวนอีกด้วย ดังแผนภาพต่อไปนี้

(แผนภาพแสดง Flow การทำงานในระบบ e-Filing กรณีคู่ความฝ่าฝืนกฎเกณฑ์โดยยื่นกระดาษเข้ามาในคดี e-Filing)

จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบขั้นตอนการทำงานที่เกิดขึ้นจากการทำตามกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการ e-Filing จะมีขั้นตอนการทำงานเพียง ๓ ขั้นตอนหลักเท่านั้น แต่หากมีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการ e-Filing โดยยื่นกระดาษเข้ามาในคดี e-Filing จะทำให้ขั้นตอนการทำงานเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อย ๙ ขั้นตอน หรือทำงานมากกว่าเดิมถึง ๓ เท่า ดังนั้น การรักษากฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการ e-Filing จึงนับเป็นสิ่งสำคัญลำดับต้น ๆ ที่นายความและผู้ใช้งานระบบ e-Filing ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องหล่อเลี้ยงและรักษาเพื่อสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) ของการพัฒนางานศาลอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความยั่งยืนและเป็นมิตรกับทุกฝ่ายต่อไปในอนาคต

(๒) ความล่าช้าของกระบวนการทำงาน

จากการสังเกตข้อมูลระยะเวลาการทำงานตลอดกระบวนการในคดี e-Filing ตั้งแต่คู่ความยื่นคำร้องหรือเอกสารจนศาลมีคำสั่งและเก็บข้อมูลเข้าสู่ระบบสำนวนคดีอิเล็กทรอนิกส์พบว่า คำร้องหรือเอกสารที่ยื่นผ่านระบบ e-Filing ตามกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการนี้ สามารถเสร็จสิ้นได้ภายในระยะเวลาไม่ถึง ๑๐ นาที แต่หากมีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์โดยยื่นคำร้องหรือเอกสารในรูปแบบกระดาษเข้ามาในคดีจำนวนมาก อาจทำให้กระบวนการต้องใช้เวลาจนกว่าจะเสร็จสิ้นหลายชั่วโมง หรืออาจข้ามวัน ขึ้นอยู่กับภาระงานของเจ้าหน้าที่ศาลในแต่ละวัน

(๓) ปัญหาการกระทบกระทั่งระหว่างเจ้าหน้าที่ธุรการกับนายความ

ในหลายกรณีที่เกิดขึ้น เมื่อนายความฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของโมเดล e-Filing โดยยื่นคำร้องหรือเอกสารในรูปแบบกระดาษเข้ามา เจ้าหน้าที่ธุรการศาลที่เข้าใจกฎเกณฑ์ของโมเดล e-Filing จะขอความร่วมมือนายความให้กลับไปยื่นผ่านช่องทางระบบ e-Filing แต่นายความบางส่วนจะยืนยันขอยื่นในรูปแบบกระดาษ เจ้าหน้าที่ธุรการที่เกรงว่าจะถูกร้องเรียนจึงอยู่ในภาวะจำยอมต้องเสนอคำร้องและเอกสารที่ยื่นโดยฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของโมเดล e-Filing ให้แก่ศาลเพื่อพิจารณาสั่ง และหลายครั้งศาลกลับมีคำสั่งให้รับคำร้องหรือเอกสารในรูปแบบกระดาษที่ยื่นฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของโมเดล e-Filing ทำให้เจ้าหน้าที่ธุรการที่พยายามรักษากฎเกณฑ์ของโมเดล e-Filing เสียขวัญกำลังใจและรู้สึกไม่มีความจำเป็นต้องช่วยกันรักษากฎเกณฑ์หรือกติกาของระบบ e-Filing อีกต่อไป สร้างความเสียหายและทำลายบรรยากาศการพัฒนากระบวนการศาลอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

(๔) ผลเสียต่อเป้าหมายในระยะยาวของการขับเคลื่อนระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์

การขับเคลื่อนให้เกิดระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน และต้องสร้างความแตกต่างให้แก่ระบบงานแบบดั้งเดิมกับระบบงานแบบใหม่ “โมเดลการให้บริการ e-Filing” ถูกออกแบบมาให้แตกต่างจากการให้บริการแบบกระดาษที่มีมานานร้อยปี ดังนั้น คู่ความที่ “เลือก” ใช้งานระบบ e-Filing จะได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีในแบบที่ระบบงานดั้งเดิมไม่สามารถให้ได้ อันเป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจ (Incentive) ที่จะดึงดูดกลุ่มผู้ใช้บริการศาลแบบกระดาษดั้งเดิมให้เปลี่ยนใจมาเลือกใช้โมเดลการให้บริการ e-Filing และในขณะเดียวกันก็จะมีข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์บางอย่างที่อาจเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่ง “ความแตกต่าง” ของโมเดลการให้บริการนี้เองจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้คู่ความหันมาเลือกใช้บริการโมเดล e-Filing มากขึ้น ในขณะเดียวกัน คู่ความที่ไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการ e-Filing ก็ยังคงสามารถเลือกวิธีการดำเนินคดีแบบกระดาษดั้งเดิมโดยเดินทางมายื่นคำร้องหรือเอกสาร ณ ที่ทำการของศาลได้ “วิธีการที่ให้ผู้ให้บริการเลือกระหว่างกฎกติกาแบบกระดาษดั้งเดิมหรือกฎกติกาใหม่ของโมเดล e-Filing นี้ มีความสำคัญต่อสำนักงานศาลยุติธรรมมากที่สุด และจะส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ (Digital Transformation) ในอนาคต” การปล่อยให้พลละเลยและยอมให้คู่ความยื่นกระดาษเข้ามาในคดี e-Filing เป็นการนำวิธีการแบบกระดาษดั้งเดิมมาปะปนกับโมเดลการให้บริการแบบใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในระยะยาว ไม่สอดคล้องกับโมเดลการให้บริการ และทำให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบของศาลยุติธรรมไทยล่าช้าออกไปอีก

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง ๔ ข้อ น่าจะเป็นเหตุผลสนับสนุนที่มีน้ำหนักเพียงพอและตอบคำถามของบทความฉบับนี้ได้ว่า “เพราะเหตุใดศาลจึงควรปฏิเสธไม่รับคำร้องกระดาษในคดีที่ยื่นฟ้องผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์” และเพื่อให้ข้อเสนอแนะนี้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในแง่มุมมองด้านกฎหมาย จึงขอยกข้อ

กฎหมายที่สะท้อนให้เห็นทิศทางในประเด็นนี้ ได้แก่ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๑๑ (๑) ที่กำหนดว่า

“ข้อ ๑๑ เมื่อศาลสั่งให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อ ๔ แล้ว ถ้า
(๑) กรณีที่คู่ความไม่สามารถจัดทำเอกสารในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
ให้คู่ความจัดทำเป็นกระดาษเพื่อใช้แทนรูปแบบดังกล่าว กรณีนี้หากศาลเห็นว่า
ข้ออ้างนี้ไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจปฏิเสธการรับเอกสารนั้นได้...”^๗

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติข้อ ๑๑ (๑) ของข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้แล้วจะเห็นว่า ในกรณีที่ศาลสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งหมายความรวมถึง “ระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์” ด้วยนั้น คู่ความจะยื่นเอกสารในรูปแบบกระดาษได้เฉพาะกรณีที่มีเหตุอันสมควรเท่านั้น หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุอันสมควรก็อาจปฏิเสธการรับเอกสารนั้นได้ บทบัญญัติข้อนี้มีบทบาทสำคัญในการแสดงให้เห็นเจตนารมณ์และทิศทางของกฎหมายที่ต้องการสร้างโมเดลและกำหนดกติกาการให้บริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ใช่มุ่งแต่อำนวยความสะดวกให้คู่ความยื่นในรูปแบบใดก็ได้ตามอำเภอใจ^๘ ดังนั้น ศาลจึงอาจใช้บทบัญญัติข้อนี้อ้างอิงในการปฏิเสธไม่รับคำร้องหรือเอกสารในรูปแบบกระดาษในคดี e-Filing ได้ อีกทั้งการใช้อำนาจตามข้อ ๑๑ (๑) เพื่อปฏิเสธการยื่นกระดาษในคดี e-Filing ยังสอดคล้องกับเป้าหมายและกฎเกณฑ์ของโมเดลการให้บริการ e-Filing อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป “ศาลไม่ควรรับคำร้องหรือเอกสารในรูปแบบกระดาษในคดี e-Filing” เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดภาระงานและสร้างขั้นตอนเพิ่มเติมที่ไม่จำเป็น ทำให้กระบวนการใช้เวลายาวนานมากขึ้น สุ่มเสี่ยงต่อการกระทบกระทั่งระหว่างเจ้าหน้าที่ธุรการศาลกับทนายความ และไม่สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของสำนักงานศาลยุติธรรมในการขับเคลื่อนระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบแล้ว ยังอาจขัดแย้งต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่สะท้อนผ่านข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๑๑ (๑) อีกด้วย และเหนือสิ่งอื่นใด การขับเคลื่อนระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งภาคธุรการและตุลาการ เพราะ “โมเดลการให้บริการ e-Filing” ที่สำนักงานศาลยุติธรรมตั้งกฎกติกาของผู้ใช้งานเอาไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์ คงไม่อาจประสบผลสำเร็จได้

---

^๗ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔ “เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความร้องขอ ศาลอาจกำหนดให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยวิธีการตามข้อกำหนดนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวกและประหยัดสำหรับคู่ความที่ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้วย ทั้งนี้ ประเภทคดีหลักเกณฑ์และวิธีการ ให้เป็นไปตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมประกาศกำหนด”

^๘ มีข้อสังเกตว่า สาเหตุที่ข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๑ (๑) กำหนดให้คู่ความจัดทำเอกสารในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก เว้นแต่มีเหตุอันสมควรจึงจะจัดทำเป็นกระดาษได้นั้น ก็เพราะการที่ศาลสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๔ ศาลจะต้องคำนึงถึงความสามารถของคู่ความในการใช้เทคโนโลยีแล้ว อีกทั้งการที่คู่ความเลือกฟ้องคดีผ่านระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ย่อมมีความชอบธรรมที่จะสันนิษฐานได้ว่าคู่ความมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพียงพอที่จะจัดทำเอกสารในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้

หากการใช้อำนาจตุลาการไม่สอดคล้องกับกฎกติกาของโมเดลการให้บริการ e-Filing ดังกล่าว ดังนั้น จึงนับเป็นโอกาสที่ดีที่บทความฉบับนี้จะเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจรูปแบบการทำงานที่ถูกต้องของคดี e-Filing และร่วมแรงร่วมใจกันรักษากฎเกณฑ์และกติกาของโมเดลการให้บริการ e-Filing ปฏิเสธพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกติกาด้วยการยื่นกระดาษเข้ามาในคดี e-Filing เพื่อสร้างระบบงานศาลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมิตรกับทุกฝ่าย และตอกย้ำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบว่า “e-Filing คือ โมเดลการให้บริการที่มีกฎเกณฑ์และกติกาเฉพาะตัว แตกต่างจากการให้บริการแบบกระดาษที่มีมานานร้อยปี คู่ความที่เลือกใช้งานระบบ e-Filing จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และรักษากติกาที่ตั้งขึ้น เพื่อให้โมเดลการให้บริการ e-Filing เป็นมิตรและเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน”